

Пропозиції щодо фінансових механізмів забезпечення функціонування інтегрованої соціальної моделі людського розвитку

Корнієнко Андрій

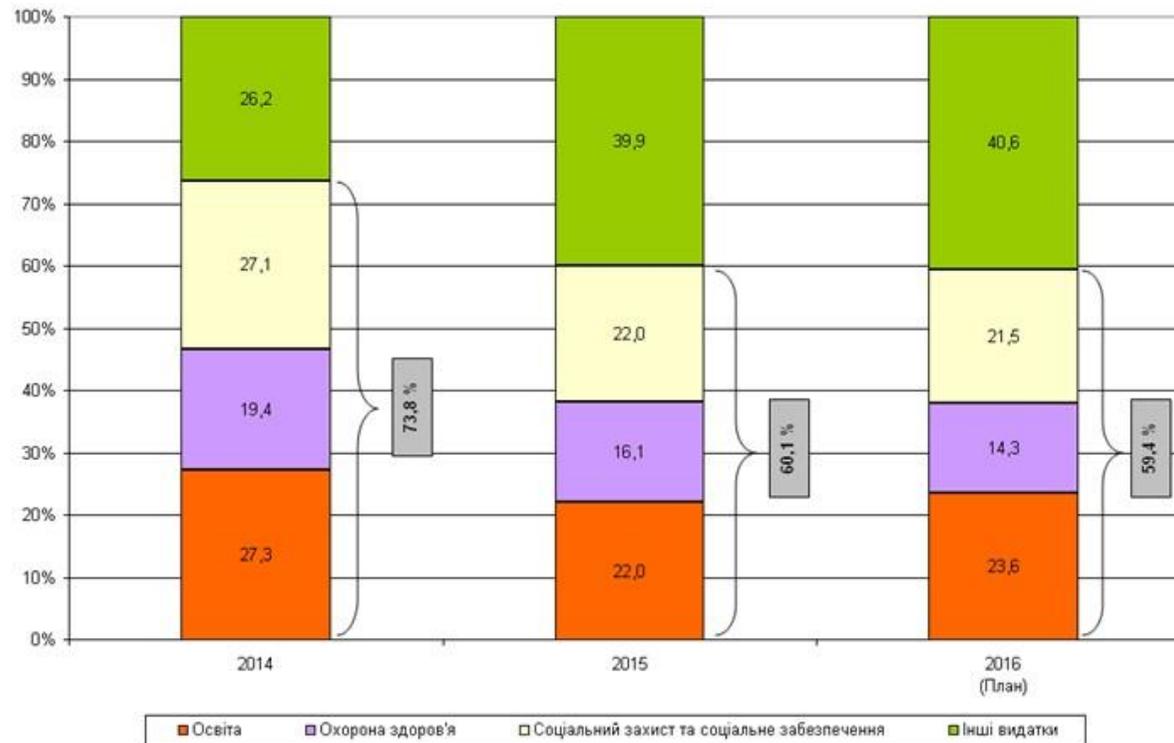
заступник директора Департаменту
методології та навчальних програм
Інституту бюджету та соціально-
економічних досліджень

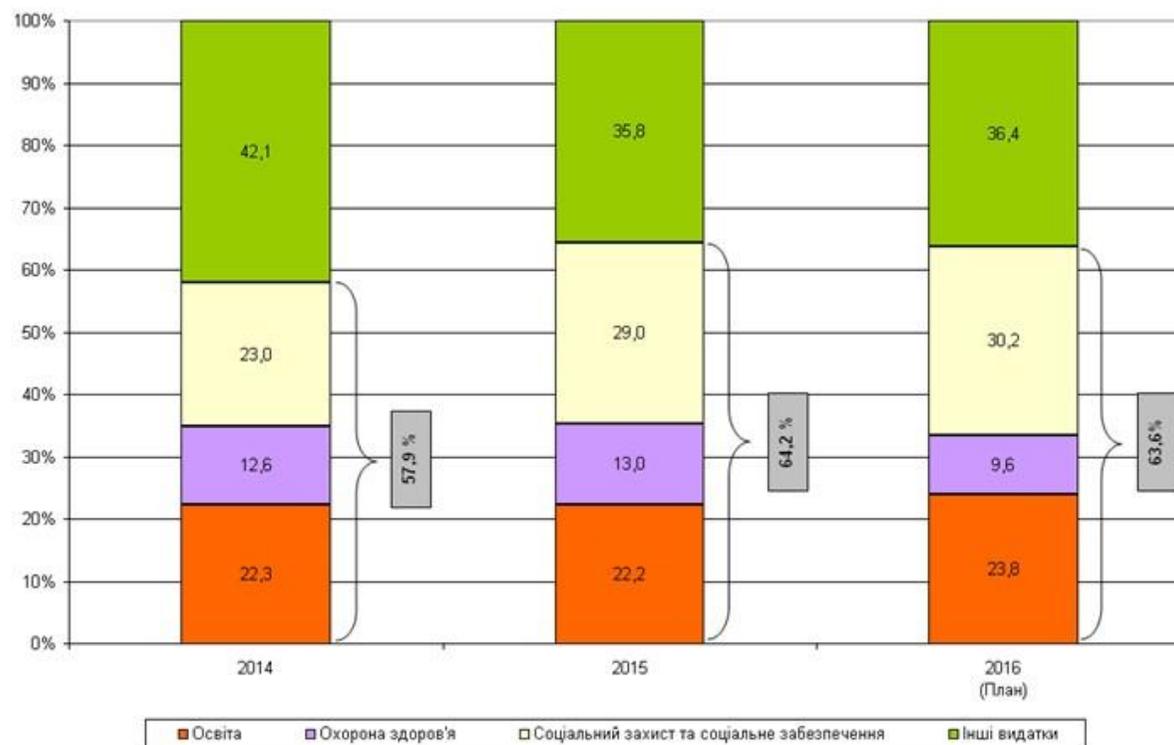
Аналіз досвіду м. Одеса та м. Вінниця у здійсненні видатків соціального блоку

- Більшість видатків місцевих бюджетів традиційно спрямовується на фінансування соціального блоку (освіта, охорона здоров'я, соціальний захист і соціальне забезпечення), однак **якість наданих послуг дуже часто не відповідає потребам.**
- **Планування бюджетів здійснюється на основі принципу утримання установ,** а не фінансування витрат на надання соціальних послуг.
- Кожна громада має свої, притаманні лише їй особливості при плануванні та фінансуванні видатків соціального блоку, **не має чітко встановленого мінімального переліку соціальних послуг, які повинні надаватись.**

Структура видатків бюджету м. Одеса за 2014–2016 роки

Структура видатків бюджету м. Вінниця за 2014–2016 роки

Що дасть запровадження інтегрованої соціальної моделі людського розвитку?

- Надасть можливість чіткого розуміння забезпечення людського розвитку. Комплексне виявлення чинників, які мають позитивний вплив чи навпаки стають йому на заваді.
- Забезпечить пріоритезацію фінансових ресурсів (на основі розроблених індикаторів), для того, щоб дати управлінцям інструмент бюджетного планування в ході вирішення соціальних проблем підпорядкованої їм території.
- Дозволить забезпечити послідовність здійснення видатків у середньостроковій перспективі.
- Впровадження системного підходу при плануванні та фінансуванні соціальних послуг.
- Прийняття виважених управлінських рішень на основі аналізу індикаторів.

Фінансові механізми забезпечення функціонування інтегрованої соціальної моделі людського розвитку

Для запровадження моделі необхідно використати такі фінансові інструменти

- ✓ Програмно-цільовий метод бюджетування
- ✓ Розробка комплексної цільової програми підтримки функціонування інтегрованої соціальної моделі людського розвитку громади

Крок 1. Розробка бюджетних програм та перехід на програмно-цільовий метод бюджетування

Законодавчі підстави застосування програмно-цільового методу бюджетування

❖ Бюджетний кодекс України:

- ❑ У бюджетному процесі програмно-цільовий метод застосовується на рівні державного бюджету та на рівні місцевих бюджетів (за рішенням Автономної Республіки Крим, відповідної місцевої ради)

ч. 1 статті 20

- ❑ Установити, що програмно-цільовий метод у бюджетному процесі на рівні місцевих бюджетів, які мають взаємовідносини з державним бюджетом, застосовується, починаючи із складання проектів місцевих бюджетів на 2017 рік

пункт 18 Прикінцевих та перехідних положень

Основа програмно-цільового методу

Переваги ПЦМ бюджетування

Переваги:

- Взаємозв'язок бюджету та стратегії розвитку
- Поєднання витрат та критеріїв кількості та якості надання послуг
- Підвищення якості надання послуг громадянам
- Оцінка ефективності використання бюджетних коштів/соціального ефекту та її врахування при плануванні бюджету
- Підвищення ефективності управління бюджетними ресурсами
- Оперативність прийняття управлінських рішень
- Доступність інформації для громадськості, підвищення прозорості та відповідальності влади
- Підвищення активності громадян щодо участі в бюджетному процесі

Кожна бюджетна програма має мету, заходи для її досягнення та результативні показники (індикатори)

Назва програми: Заклади і заходи з питань дітей та їх соціального захисту

Мета: Забезпечення надання соціальних послуг дітям, які опинились у складних життєвих обставинах, та забезпечення соціально-правового захисту дітей

Підпрограма: Утримання закладів, що надають соціальні послуги дітям, які опинились у складних життєвих обставинах

Завдання: Надання дітям віком від 3 до 18 років, які опинились у складних життєвих обставинах, комплексної соціальної, психологічної, педагогічної, медичної, правової та інших видів допомоги центрами соціально-психологічної реабілітації дітей

приклад з Наказу МФУ та Мінсополитики від 24.10.2012 р. № 1116/673

Типові переліки бюджетних програм та результативних показників

- Наказ Міністерства фінансів України та Міністерства праці та соціальної політики України від 27.09.2010 р. № 1097/290 «Про затвердження Типового переліку бюджетних програм та результативних показників їх виконання для місцевих бюджетів у галузі **«Соціальний захист та соціальне забезпечення»**
- Наказ Міністерства фінансів України та Міністерства соціальної політики України від 24.10.2012 р. № 1116/673 «Про затвердження Типового переліку бюджетних програм та результативних показників їх виконання для місцевих бюджетів у галузі **«Соціальний захист сім'ї та дітей»** за видатками, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів»
- Наказ Міністерства фінансів України та Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22.01.2013 р. № 35/41 «Про затвердження Типового переліку бюджетних програм та результативних показників їх виконання для місцевих бюджетів **з питань молоді** за видатками, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів»
- Наказ Міністерства фінансів України та Міністерства освіти і науки України від 01.06.2010 р. № 298/519 «Про затвердження Типового переліку бюджетних програм та результативних показників їх виконання для місцевих бюджетів у галузі **«Освіта»**
- Наказ Міністерства фінансів України та Міністерства охорони здоров'я України від 26.05.2010 р. № 283/437 «Про затвердження Типового переліку бюджетних програм та результативних показників їх виконання для місцевих бюджетів у галузі **«Охорона здоров'я»**
- Наказ Міністерства фінансів України та Міністерства охорони здоров'я України від 21.09.2012 р. № 728/1015 «Про затвердження Типового переліку бюджетних програм та результативних показників їх виконання для місцевих бюджетів у галузі **«Охорона здоров'я» для пілотних проектів у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та м. Києві»**

Інформаційні джерела отримання даних по показниках виконання програм

- Фінансова та бюджетна звітність
- Статистична звітність
- Дані управлінського обліку
- Дані з первинної облікової інформації

Оцінка ефективності бюджетних програм

- ❖ Повинна базуватись на основі результативних показників бюджетних програм
- ❖ Враховувати позитивний чи негативний вплив має кожен показник на ефективність програми
- ❖ Дозволяти оцінювати окремо усі компоненти програми – завдання, підпрограму та програму в цілому
- ❖ Мати однакові критерії ступеню ефективності для усіх бюджетних програм
- ❖ Бути уніфікованою для усіх розпорядників бюджетних коштів

“Додана вартість” програмного бюджетування

Програмно-цільовий метод формування бюджету – це набагато більше, ніж суто групування видатків у програми

- *Дисциплінує бюджетний процес*
- *Він заохочує обговорення якості програм*
 - Чи були досягнуті результати?
 - Чи можна покращити результати за рахунок цього обсягу коштів?
- *Він заохочує обговорення ефективності програм*
 - Чи були досягнуті результати за рахунок найменшого обсягу витрат?
 - Як покращити результати за рахунок цього обсягу коштів?

Він допомагає спрямовувати ресурси на програми, які забезпечують досягнення результатів, та призупинити фінансування програм, що не забезпечують належних результатів

Крок 2. Формування місцевої комплексної цільової програми підтримки функціонування інтегрованої соціальної моделі людського розвитку

Законодавчі підстави формування місцевих цільових програм

- Відповідно до статті 89 та 91 Бюджетного кодексу з місцевих бюджетів можуть здійснюватись видатки на реалізацію **місцевих програм**.
- Таким чином на рівні громади **можливо затвердити відповідну цільову програму**, яка дозволить комплексно забезпечити бюджетне фінансування соціального сектору в умовах інтеграції ресурсів з суміжними галузями.
- Відповідно до існуючої законодавчої бази, цільова програма – це документ, який носить стратегічний характер, водночас **не має статусу обов'язкового виконання**.
- Для того, щоб всі завдання, визначені у цільовій програмі, отримали фінансування, вони **мають бути включені до відповідного місцевого бюджету**.

Взаємозв'язок цільових та бюджетних програм

Структура типової цільової програми

- Паспорт програми
- Мета програми
- Визначення проблем, на розв'язання яких спрямована програма
- Обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми, обсягів та джерел фінансування; строки та етапи виконання програми
- Перелік завдань і заходів програми та результативні показники
- Координація та контроль за ходом виконання програми

Запровадження цільових програм має базуватись на таких засадах:

- ✓ Програма має базуватися на програмних (стратегічних) документах економічного і соціального розвитку та враховувати стратегічні напрями розвитку соціальної політики регіону
- ✓ Обов'язково визначити пріоритизацію та важливість напрямів видатків. В першу чергу фінансуються видатки на створення/відтворення людського капіталу, додатково – видатки на перспективу розвитку (навколишнє середовище, діловий та громадський клімат, бізнес, інфраструктура і т д)
- ✓ Програми мають носити комплексний характер і об'єднувати всі напрями фінансової підтримки соціального сектору
- ✓ Необхідно розробити і запровадити деталізовану систему моніторингу та оцінки ефективності виконання програми
- ✓ Налагодити систему взаємодії та громадського моніторингу ефективності програми

Рекомендації для громад

- ❖ Забезпечити комплексне запровадження методології ПЦМ при фінансуванні видатків соціального блоку
- ❖ Розробити та затвердити бюджетні програми, включити індикатори ефективності функціонування програм
- ❖ Запровадити систему моніторингу та оцінки ефективності виконання бюджетних програм
- ❖ Сприяти залученню громадськості до процесу формування, виконання та контролю результативності програм
- ❖ Розробити та затвердити Комплексну цільову програму підтримки функціонування інтегрованої соціальної моделі людського розвитку громади

Рекомендації для центральних органів виконавчої влади

- ❖ Удосконалити типові переліки бюджетних програм
- ❖ Затвердити методики розрахунку кожного результативного показника
- ❖ Розробити дієву систему моніторингу та оцінки ефективності виконання бюджетних програм
- ❖ Підвищити відповідальність за неефективне використання бюджетних коштів
- ❖ Удосконалити процедури публічного звітування кожного головного розпорядника бюджетних коштів, оприлюднення результатів оцінки ефективності
- ❖ Створити систему постійного підвищення фахового рівня спеціалістів місцевого рівня

Дякую за увагу!

